

**Norsk Vanns skriftlige innspill til:
Høring i kommunal- og forvaltningskomiteen 17. desember 2024 vedr.
representantforslaget Dokument 8:21 S (2024-2025) om vann- og
avløpsgebyrer**

Vann- og avløp er en kritisk samfunnsfunksjon, med avgjørende betydning for liv og helse, industri og landbruk, natur og miljø.

Regjeringen og Stortinget har et viktig ansvar for å sikre samfunnet en trygg og robust vannforsyning og avløpshåndtering. Dette er avgjørende i den nasjonale beredskapen. Kommunene har ansvaret for den samfunnskritiske infrastrukturen, og skal forvalte denne til beste for både dagens og kommende generasjoner.

Mange store oppgaver, som skal løses samtidig med korte tidsfrister, utfordrer både bransjens kompetanse og kapasitet. Samarbeid mellom kommunene, mellom stat og kommune, og med privat sektor er nødvendig. Det må være politisk vilje, både lokalt og nasjonalt, for å samarbeide mer for å løse de store investeringene til det beste for innbyggerne.

Norsk Vann er fornøyd med at det fremmes representantforslag som tar opp viktige utfordringer for kommunene, og vi takker Høyre for det. Vannbransjen er avhengig av at vi de neste årene foretar et investeringsløft for å sikre rent vann i springen og en forsvarlig rensing av avløpsvannet. Infrastrukturen som trengs for å levere gode tjenester er svært omfattende, og det er behov for både å investere i nye anlegg og fornye eksisterende anlegg.

Investeringsbehovet på 330 mrd. kroner for perioden 2021-2040, vil stige ytterligere som følge av EUs reviderte avløpsdirektiv og skjerpede krav til nitrogenrensing – blant annet i nedbørsfeltet til Oslofjorden. Vann- og avløpssektoren skiller seg fra andre kommunale selvkosttjenester ved at en stor andel av selvkost er kapitalkostnader (renter og avskrivninger). Dette er en kapitalintensiv sektor med en relativ stor andel varige driftsmidler. Samtidig er investeringsnivået høyt. Dagens situasjon med økte renter får derfor større konsekvenser for vann- og avløpsgebyrene enn for andre selvkostordninger i kommunene.

Når mange av kommunene nå skal investere i vann- og avløpsinfrastruktur samtidig, kan det gi prispress som følge av kapasitetsutfordringer i leverandørmarkedet.

Statlige myndigheter har mulighet til å påvirke dette gjennom koordinering av krav og tidsfrister, insentiver for styrket interkommunalt samarbeid, og en nasjonal prioritering slik at innsatsen settes inn først der behovet er størst. Vi registrerer at regjeringen har satt temaet på dagsorden i de nye nasjonale målene for vann og helse med gjennomføringsplan. Her er hovedtiltak nr. 1

nettopp målrettet innsats knyttet til prioritering og ressurser, med vekt på tiltaksplaner i tett dialog med kommunene.

Norsk Vann er bekymret for at dagens gebyrvekst, drevet av økte priser og renter, nå kan forsinke helt nødvendige investeringer, og at det kan true forsyningssikkerhet, folkehelse og miljø. Renteøkning, høye energikostnader, pris- og lønnsvekst utfordrer kommunenes handlingsrom til å foreta nødvendige investeringer i vann og avløp.

Norsk Vann gir med dette bakteppe våre merknader til representantforslaget.

Forslag 1: «Stortinget ber regjeringen gjennomføre en evaluering av hvordan selvkost som finansieringsmodell for vann- og avløpssektoren fungerer, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Norsk Vann mener at selvkostordningen generelt fungerer godt i norske kommuner, og gir en trygghet for at kommunene kan levere gode og betryggende vann- og avløpstjenester til innbyggerne, og med god leveringssikkerhet. Norsk Vann ønsker imidlertid en modernisering av selvkostregelverket. Generasjonsprinsippet og tanken om at man ønsker å beskytte abonnenten som den svake part, står sterkt innenfor selvkost. Enkelte ganger er det imidlertid selve regelverket som er til hinder for en rettferdig kostnadsfordeling, og som utilsiktet kan medføre økte kostnader og større svingninger i årsgebyrene enn nødvendig.

En modernisering av selvkostregelverket for større fleksibilitet, og en mer forutsigbar og rettferdig kostnadsfordeling over tid er viktig. Dette er viktig for at huseiere og næringsliv kunne planlegge langsiktig, samtidig som må vi sikre at ikke for mye av de tyngste kostnadene skyves over på kommende generasjoner. I regjeringens nye nasjonale mål for vann og helse er også dette omtalt ved at departementene skal «innhente kunnskap om hvordan gebyrer for vann og avløp benyttes og hvordan det påvirker utviklingen innen området, utrede barrierer og muligheter, samt vurdere om regelverket bør endres for å stimulere til økt fornyingstakt av vann- og avløpssystemene».

Økt behov for investeringer skaper mer press på selvkostsystemet, og kommunene har ulike forutsetninger for kunne gjennomføre påkrevde investeringer. I en overgangsperiode kan det derfor være nødvendig med ekstraordinære og midlertidige tiltak for å sikre at investeringene blir gjennomført slik at nasjonens infrastruktur for vann og avløp opprettholdes på et forsvarlig nivå.

Følgende nasjonale tiltak kan bidra til å redusere fremtidige VA-gebyr:

- Tilskudds- og eller finansieringsmodeller som fremmer innovasjon og utvikling i sektoren
- Tilskudds- og eller finansieringsmodeller som fremmer bærekraftige investeringsvalg
- Egnede statlige støtteordninger som hjelper kommunene med å foreta nødvendige investeringer som følger av et revidert avløpsdirektiv og nitrogenrensing av Oslofjorden
- Ulike insentivordninger som vil motivere til økt samarbeid og organisering

- En statlig prioritering av planlagte investeringer for å hindre unødig prispress i markedene
- Videre redusert MVA-sats på vann- og avløpsgebyrene
- En helhetlig vanntjenestelov som gir en moderne regulering av vanntjenestene, og legger til rette for at kommunene effektiviserer sitt arbeid
- Endring i regelverket slik at kommunene kan bruke digitale vannmålere, som igjen kan bidra til å lokalisere vannlekkasjer

Norsk Vann mener at svikt i vann- og avløpstjenestene vil kunne ha store konsekvenser for helse, miljø og sikkerhet. En sikker finansiering gjennom selvkost er derfor svært viktig for det norske samfunnet. Det kan likevel være fornuftig å gjennomføre en evaluering av hvordan selvkostordningen fungerer, med den hensikt å få mer fleksibilitet innenfor ordningen enn det vi har i dag. Ved å gjøre regelverket mer fleksibelt vil en gjøre det enklere for kommunene å planlegge langsiktig og foreta gode valg som sikrer jevnere utvikling av årsgebyrene.

Forslag 2: «*Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2025 med modeller for insentivordninger for å motivere til regional organisering etter modellen som ble anbefalt i Mulighetsstudie for VA-sektoren med samfunnsøkonomiske analyser, som ble lagt fram i januar 2022.*»

Det er et behov for å utnytte begrensede ressurser og kompetanse optimalt. Små enheter med få antall ansatte mangler ofte både kapasitet og kompetanse i det daglige. Dette fører til at man primært klarer å håndtere drift/brannslukking, men det er vanskelig å finne ressurser til planlegging og forebygging. Et økt samarbeid kan lede til standardisering og stordriftsfordeler som potensielt også gir økonomiske fordeler for de involverte. Norsk Vann støtter derfor forslaget om insentiver for å fremme samarbeid mellom kommuner. Et samarbeid kan gjøre det enklere å møte nye miljøkrav, forbedre rekruttering til bransjen og bygge ny infrastruktur med lavere kostnader for abonnentene. I tettbefolkede områder er det større potensial for samarbeid om felles infrastruktur. Eksempler på slikt samarbeid er et pågående prosjekt mellom Drammen, Lier og Asker for å bygge et nytt avløpsrensaneanlegg, og samarbeid i regi av Leverandørutviklingsprogrammet (LUP) og Norsk Vann, hvor flere kommuner rundt Oslofjorden samarbeider om fremtidige løsninger for avløpsrensing og felles løsninger for behandling av avløps slam.

Et annet eksempel på et vellykket samarbeid er GIVAS IKS i Kongsvingerregionen, som eier og drifter alle offentlig vann- og avløpsanlegg for sine 5 eierkommuner.

I spredtbygde områder med lange avstander kan det være utfordrende å etablere felles infrastruktur, men det vil fortsatt være mulig å hente ut stordriftsfordeler innen administrasjon, kompetanse drift og beredskap. Noen kommuner i Nordland, Troms og Finnmark har i dag etablert et svært godt administrativt samarbeid.

I dagens regelverk er det ikke tillatt for interkommunale selskaper å fordele selvkost og gebyrer likt mellom eierkommunene dersom disse opprinnelig hadde ulik kostnadsstruktur. En større mulighet for gebyrutjevning kan i noen tilfeller være et viktig insentiv for samarbeid. Vi foreslår derfor en liberalisering av regelverket på dette punktet slik at det åpnes opp for en mer omfattende gebyrutjevning innad i interkommunale selskaper. Dette kan innebære at gebyrene i individuelle eierkommuner kan bli lavere eller høyere enn de direkte kostnadene for tjenesteleveransen sett isolert for hver kommune. Ved å se på tjenesten samlet sett for alle eierkommunene, vil en region i større grad kunne se vann- og avløpsinfrastrukturen på tvers av kommunegrenser og velge de mest samfunnsøkonomiske og bærekraftige løsningene for abonnentene.

For øvrig har årsmøtet i Norsk Vann i 2022 vedtatt at vi mener at vann- og avløpstjenestene også i fremtiden skal være en kommunal oppgave, som kan løses organisatorisk i en kommunal enhet, kommunalt foretak, kommunalt aksjeselskap, interkommunale selskap, kommunalt oppgavefelleskap eller vertskommunesamarbeid. Norsk Vann mener at organisering ikke er et mål i seg selv, men et virkemiddel, hvor den enkelte kommune må ha et bevisst forhold til hensiktsmessig organisering av vann- og avløpstjenestene for å løse tjenesteproduksjonen sin innenfor de krav som til enhver tid gjelder. Norsk Vann mener at kommunene og de kommunalt eide selskapene bør ha et minimum av kjerneoppgaver i egen organisasjon. Vi oppfordrer til mer samarbeid mellom kommunene for å løse viktige oppgaver for vann- og avløpstjenestene, innenfor rammene staten bestemmer, slik som bl.a. felles prosessanlegg, felles driftsenhet, felles administrative oppgaver og andre aktuelle oppgaver.

Norsk Vann støtter forslaget om å finne gode insentivordninger for å øke samarbeidet mellom kommunene i egnede former, men mener at vann og avløp fortsatt skal være en kommunal oppgave.

Forslag 3: «*Stortinget ber regjeringen revidere forskrift om beregning av samlet selvkost for kommunale og fylkeskommunale gebyrer (selvkostforskriften) med mål om å forlenge perioden for når fremtidig overskudd må tilbakeføres eller underskudd kan fremføres.*»

Paragraf 8 i selvkostforskriften regulerer praktiseringen av selvkostprinsippet over tid, ved bruk av og avsetninger til selvkostfond. Hovedprinsippet er at overskudd skal avsettes i fondet og tilbakeføres til abonnentene innen fem år, enten gjennom lavere gebyrer eller ved å dekke tidligere års underskudd. På samme måte skal et underskudd dekkes innen fem år ved å øke fremtidige gebyrer. Denne 5-årsregelen sikrer at selvkostordningen blir mindre sårbar for tilfeldige inntekts- og kostnadssvingninger, siden avregningsperioden settes lengre enn ett år.

Investeringer i prosessanlegg fører ofte til en markant økning i kapitalkostnader, primært på grunn av høyere avskrivninger og renteutgifter i de første årene etter investeringen. Dette resulterer vanligvis i en betydelig vekst i årsgebyrene.

For å sikre mest mulig forutsigbarhet for abonnentene, er det ønskelig å unngå store årlige svingninger i gebyrene. Her spiller selvkostfondet en sentral rolle, da det kan brukes til å jevne ut tilfeldige svingninger og mildne effekten av større,

planlagte investeringer. Gjennom god planlegging kan man dermed unngå store gebyrsvingninger fra år til år.

Norsk Vann mener at den nåværende avregningsperioden for opp- og nedbygging av selvkostfondet er for kort til å effektivt dempe gebyrveksten som oppstår ved store investeringer. Vannbransjen opererer med en lang tidshorisont, og det tar ofte lang tid fra planlegging/budsjettering av et anlegg til det er ferdigstilt. Derfor er det avgjørende å starte oppbyggingen av fondene tidlig nok. For å oppnå en reell utjevningseffekt på gebyrene, kan det være nødvendig med en avregningsperiode på opp til 20 år, med en opp- og nedbyggingstid på ti år.

Størrelsen på selvkostfondet må tilpasses investeringsplanene, og fondets saldo over tid styres mot et akseptabelt minimumsnivå.

Etablering av et minimumsnivå for fondene

En egenkapitalbuffer vil gjøre det lettere for kommuner og selskaper å håndtere uforutsette hendelser og planlegge for fremtiden. I 2022 opplevde både kommuner og selskaper en uventet økning i renter og strømpriser, samtidig hadde mange redusert selvkostfondene til nær null, grunnet et strengere regelverk for nedbygging av selvkostfond. De hadde dermed ingen kapitalbuffer å trekke på når kostnadsveksten oppsto.

En underdekning i selvkost resulterer i svingninger i årsgebyrene, ettersom underskuddene må kompenseres gjennom økte gebyrer i påfølgende år.

Vann- og avløpsselskaper, spesielt de som ikke direkte forvalter selvkostfond, understreker også betydningen av å ha tilgjengelig egenkapital for å sikre forsvarlig drift. Interkommunale selskaper som møter plutselige kostnadsøkninger, må be eierkommunene om kapitaloverføringer når de ikke har tilstrekkelig egenkapital. Dette kan være en tidskrevende og politisk kompleks prosess. Muligheten for å ha en fri egenkapital gir derfor økt trygghet og legger til rette for mer effektiv langtidsplanlegging i selskapene.

Det bør derfor ikke stilles krav om at selvkostfondene og selskapenes frie egenkapital må bygges helt ned til null.

Om fremføring av underskudd lenger enn fem år

Når det gjelder underskuddsfond, tillater selvkostforskriftens § 8, 3. ledd, 4. setning fremføring av underskudd lenger enn fem år, men kun for å unngå at nåværende brukere betaler for fremtidig bruk av gjennomførte investeringer. Unntaket gir altså ikke mulighet for å forlenge den generelle fristen for framføring underskudd i selvkostregnskapet utover fem år. I en situasjon hvor flere kommuner etablerer underskuddsfond, kan være behov for klare retningslinjer knyttet til når kommunene har anledning til å fremføre et underskudd utover femårsperioden og hvilke krav som stilles til dokumentasjon, identifisering og håndtering av et slikt underskudd.

Norsk Vann støtter forslaget om å revidere forskrift om beregning av samlet selvkost for kommunale og fylkeskommunale gebyrer (selvkostforskriften) med mål om å forlenge perioden for når fremtidig overskudd må tilbakeføres eller underskudd kan fremføres.

Samtidig foreslår Norsk Vann at regelverket endres slik at det ikke kreves at selvkostfondene reduseres helt til null. I stedet kan det anbefales et minimumsnivå for selvkostfondene, som for eksempel settes som en prosent av selskapet eller kommunens samlede gjeld.

Vi foreslår at de interkommunale selskapene, som ikke selv har et selvkostfond, kan ha et likviditetsfond, for å unngå unødvendige prosesser ved hvert årsoppgjør. Dette vil også gi selskapene mulighet til å planlegge mer langsiktig.

Det er behov for klarere retningslinjer knyttet til hvilke krav som stilles for fremføring av et underskudd utover femårsperioden.

Forslag 4: «*Stortinget ber regjeringen forlenge maksimal avskrivningstid på renseanlegg, pumpestasjoner, høydebasseng og ledningsnett i forskrift om økonomiplan, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner m.v.*»

Norsk Vann påpeker at levetiden for vann- og avløpsinfrastruktur ofte er lengre enn de maksimale avskrivningstidene satt i budsjett- og regnskapsforskriften § 3-4. For eksempel kan kommunale ledningsnett være i over 100 år, og infrastruktur som grøfter og flomveier kan ha enda lengre levetid. Vannbehandlings- og avløpsrenseanlegg har vanligvis en levetid på 20-50 år. Forskjellen mellom anleggenes forventede brukstid og de maksimale avskrivningstidene som settes i kommuneregnskapet, kan føre til urettferdig fordeling av investeringskostnader, sammenlignet med anleggenes reelle brukstid. På den annen side er regelverket for nedbetaling av kommunal gjeld nært knyttet til avskrivningstidene som benyttes i kommuneregnskapet. Lengre avskrivningstider kan derfor medføre lengre nedbetalingstid for lån, noe som kan medføre en økt gjeldsoppbygging i kommunene.

Ifølge kommunelovens § 15-1 og selvkostforskriften, har kommunene mulighet til å bruke lengre avskrivningstider for selvkostberegninger enn de som brukes i kommuneregnskapet. Selvkostforskriften § 5 tredje ledd tillater avskrivninger over hele den utnyttbare levetiden til et driftsmiddel, uten en øvre grense for antall år. Kommunene kan velge om de vil følge avskrivningstidene fra årsregnskapet eller benytte lengre perioder.

Beregninger viser at årsgebyrene i vann og avløpssektoren kan reduseres ved å bruke avskrivningstider som samsvarer mer med faktisk levetid i selvkostberegningen, men det er komplikasjoner rundt dette som krever nøye vurdering.

1. Hvis kommunen velger lengre avskrivningstider i selvkostberegningen enn i kommuneregnskapet, kan det føre til underdekning som må dekkes av kommunens øvrige drift. Dette skyldes at kommunens minimumsavdrag beregnes ut fra avskrivningene i regnskapet, mens inntektene beregnet etter selvkost blir for lave til å dekke disse avdragene.
2. Bruk av lengre avskrivningstider vil resultere i høyere kapitalbinding eller gjeld innen selvkostordningen. Dette gjør fremtidige gebyrer mer utsatt for renteendringer enn de er i dag.

3. Hvis en kommune vedtar å endre praksis for avskrivninger slik at disse blir lengere enn i regnskapet, vil det i praksis ikke være mulig å reversere dette, jf. veileder til selvkostforskriftens punkt 8.2.2.

Norsk Vann mener det er fornuftig å evaluere de langsiktige effektene av å forlenge maksimale avskrivningstider for vann- og avløpsanleggene og spesielt se på konsekvensen for ledningsnett. Vi mener det da er nødvendig med langsiktige beregninger på makronivå for å fastslå hva som vil være mest fordelaktig for samfunnet over tid.

Konsekvensene av å endre regelverket slik at kommunens gjeld innenfor selvkost holdes utenfor kravet til kommunale minimumsavdrag, bør utredes.

Forslag 5: «*Stortinget ber regjeringen i forbindelse med kommuneproposisjonen 2025 vurdere konsekvensene av å gi kommunene mulighet til å velge mellom å bruke kalkylerente eller reell rente i budsjetteringen av investeringer på selvkostområdet.*»

Selvkostforskriften fastsetter at rentekostnadene skal beregnes basert på årets gjennomsnittlige restverdi på varige driftsmidler og en kalkylerente, som er lik 5-årig gjennomsnittlig swaprente pluss 0,5 prosentpoeng. Dette betyr at det ikke er tillatt å benytte faktiske lånerentekostnader ved beregning av selvkost.

For kommuner med gunstige låneavtaler, innebærer dette at gebyrene blir høyere enn det som strengt tatt er nødvendig. Og hvis kommunen får grønne lån med lavere rente fra Kommunalbanken og KLP, vil abonnentene ikke nyte godt av disse fordelene under det nåværende systemet. Kalkylerente kan også være utfordrende for selskaper med få lån, siden avvik mellom reell og kalkulert rente skaper forskjeller mellom vanlig regnskap og selvkostregnskap.

Bakgrunnen for at en har vagt å benytte en kalkylerente og ikke faktisk rentekostnad er at kommunen skal kompenseres, uavhengig av om tjenestene er finansiert med gjeld eller egenkapital. De fleste investeringer i denne sektoren er imidlertid lånefinansiert.

Norsk Vann mener det kan være fornuftig å åpne for at kommuner og kommunale VA-selskaper kan velge om de vil benytte kalkylerenten eller de faktiske finanskostnadene ved beregningen av selvkost.

Forslag 6: «*Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en utredning om og forslag til en vannreform med mål om mer effektiv organisering, mindre vannlekkasjer og lavere gebyrer for innbyggerne, med inspirasjon fra Danmarks vannreform fra 2007.*»

En av de største og viktigste oppgavene for norske kommuner er å levere trygge vann- og avløpstjenester til innbyggere og næringsliv. I Norge er tjenesten økonomisk regulert etter selvkostprinsippet og finansieres gjennom gebyrer til abonnentene. Norsk Vann kom i 2018 med en rapport som ser på regulering og organisering i fem ulike land, Norge, Sverige, Danmark, Nederland og Skottland.

Innenfor det offentlige eierskapet finner vi variasjoner i organisasjonsformene, der organisering innenfor kommunal etat eller interkommunale selskap og samarbeid er vanligst i Norge og i Sverige, mens det i Danmark er lovpålagt å organisere vann- og avløpstjenestene i selskap utenfor kommunens ordinære virksomhet. I Skottland er vann- og avløpstjenestene levert av det statseide Scottish Water, med unntak av salg av vann- og avløpstjenester til bedriftsmarkedet. I Nederland er ansvaret for vann- og avløpstjenestene i praksis tredelt med offentlig eide drikkevannsselskaper, regionale vannmyndigheter med ansvar for avløpsrensaneanlegg og kommunene med ansvar for avløpsnettet.

Mens forholdet mellom kommunen som tjenesteyter og deres abonnenter i liten grad er lovregulert i Norge, har de øvrige landene egne vanntjenestelover eller tilsvarende regulering som er styrende for sektoren. Med unntak av Skottland og Nederland, har de øvrige landene en fragmentert bransjestruktur med et betydelig antall organisatoriske enheter og vann- og avløpsanlegg.

Statlige myndigheter må følge opp samfunnets behov og Stortingets føringer om å lovregulere kommunenes vann- og avløpstjenester til innbyggerne gjennom en sektorlov for vanntjenester. Dagens praksis, med at hver kommune må fastsette abonnementsvilkår for sine vann- og avløpstjenester, er ressurskrevende og gir innbyggerne dårligere rettssikkerhet. I tillegg har ikke kommunene tilstrekkelige virkemidler for å motvirke vannlekkasjer og håndheve vanningsrestriksjoner.

Forholdet mellom kommunene og deres abonnenter på vann- og avløpsområdet er i dag regulert «stykkevis og delt» i en rekke lover og forskrifter, bl.a.:

- huseieres tilknytningsplikt er regulert i forurensningsloven og plan- og bygningsloven
- krav til de som er tilknyttet kommunale ledninger er regulert i kommunale abonnementsvilkår
- eierskapet til anleggene og abonnentenes gebyrplikt er regulert i vass- og avløpsanleggslova
- anleggseiernes erstatningsansvar for skader er regulert i forurensningsloven og vannressursloven
- kvalitets- og sikkerhetskrav til vann- og avløpstjenesten er regulert gjennom en rekke lover og forskrifter, som også gjennomfører EU-direktiver på området i norsk rett

EurEau, vår europeiske paraplyorganisasjon, lanserte i 2020 en rapport som oppsummerer hvordan alle medlemslandene har organisert sine vann- og avløpstjenester, og ser dette opp mot Vanndirektivet, Drikkevannsdirektivet, Avløpsdirektivet og Badevannsdirektivet fra EU. Organisering av sektoren ligger til det enkelte EU-land å bestemme. EU er nøytrale i dette spørsmålet. Dette gjør også at beslutningen om hvilke tjenester og oppgaver som ligger hos vann- og avløpssektoren er opp til det enkelte land.

I flertallet av EU-landene styres tjenestene av en blanding mellom direkte offentlig styring, delegert offentlig styring og delegert privat styring, men trenden de siste 20 årene har gått i retning av en sektor som styres etter modellene delegert offentlig styring og delegert privat styring. Med unntak av England, Wales og Tsjekkia er all vann- og avløpsinfrastruktur i Europa offentlig eid. Offentlige myndigheter er ansvarlige for å godkjenne abonnentgebyrene,

avgjøre kvaliteten på tjenesten og bestemme og håndheve miljø- og helsestandardene.

Skal vi sikre bærekraftige leveranser for de kommende generasjoner må vi også se på måten vi organiserer tjenestene på.

Nåværende og fremtidige myndighetskrav, og en skjerpet praksis med oppfølging av disse fra statens side, vil kreve mer av kommunene. Det er viktig at kommunene og de kommunalt eide selskapene setter seg i stand til å gjennomføre nødvendige investeringer og sikre en god drift av tjenestetilbudet, til det beste for både innbyggerne og miljøet. Norsk Vann bemerker også at KS nå har vedtatt at de mener at «forsterket interkommunalt samarbeid kan være et virkemiddel for å sikre effektive og fremtidsrettede løsninger».

Organisering er ikke et mål i seg selv, men et viktig virkemiddel for å oppnå målene staten, kommunene og vannbransjen setter seg. Den videre debatten må handle om god kvalitet på tjenestene og fremtidsrettede og bærekraftige løsninger som er tilpasset dette. Samtidig er det en erkjennelse at mange av dagens kommuner ikke har kompetanse og kapasitet nok til å levere på de kravene som kommer. Derfor er det viktig at kommunene i størst mulig grad, der det er hensiktsmessig, samarbeider langt mer på mange områder.

Det store investeringsbehovet, kombinert med manglende kapasitet og tilgang på kompetanse, gjør det nødvendig å samarbeide om fornuftig bruk av tilgjengelige ressurser. Staten må ta et ansvar for koordinering og prioritering av tiltak nasjonalt, slik at det som gir best effekt og treffer der behovet er størst gjøres først. Slik koordinering kan sette kommunene bedre i stand til å søke samarbeid om større anskaffelser, innovasjon og teknologiutvikling, se på mulighet for å bygge felles anlegg, og for å etablere felles fagmiljøer for drift av anlegg og øvrig infrastruktur. Det øker sjansen for å få gjennomført nødvendige investeringer, og tiltrekke og beholde kritisk kompetanse. Det kan også bidra til å bremse gebyrveksten.

Norsk Vann mener at vann- og avløpstjenestene også i fremtiden skal være en kommunal oppgave. Den enkelte kommune må ha et bevisst forhold til hensiktsmessig organisering av vann- og avløpstjenestene for å løse tjenesteproduksjonen sin innenfor de krav som til enhver tid gjelder. Samtidig er det viktig at kommunene og de kommunalt eide selskapene bør ha et minimum av kjerneoppgaver i egen organisasjon. Norsk Vann oppfordrer til mer samarbeid mellom kommunene for å løse viktige oppgaver for vann- og avløpstjenestene, innenfor rammene staten bestemmer, slik som bl.a. felles prosessanlegg, felles driftsenhet, felles administrative oppgaver og andre aktuelle oppgaver.

Norsk Vann mener at en vannreform slik de hadde i Danmark ikke nødvendigvis er riktig bruk av ressurser. Andre tiltak som nevnt over kan gi like stor effekt.

Kontaktpersoner:

Direktør Ragnhild Aalstad, mob. 957 04 502, ragnhild.aalstad@norskvann.no

Stabsleder Thomas Langeland Jørgensen, 950 49 728, thomas.langeland.jorgensen@norskvann.no